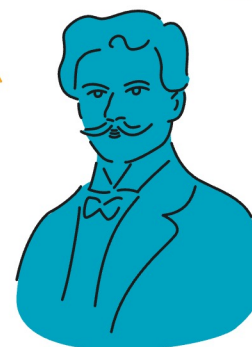
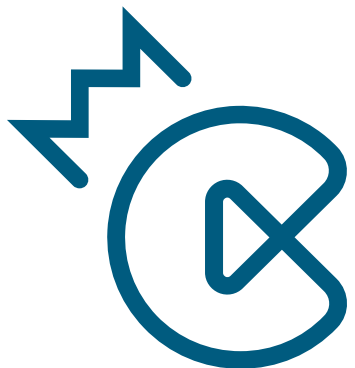

WIELCY Z MAŁOPOLSKI

**WIELCY
Z MAŁOPOLSKI**

NASZE GÓRSKIE DOŚWIADCZENIA:

Kto z klasy lubi góry?

**A może ktoś zechce podzielić się
wspomnieniem z wycieczki w Tatry?**

ZOFIA RADWAŃSKA-PARYSKA

1901-2001

Karpaty, a w nich Tatry

0 20 40 60 80 km

CZERWONE WIERCHY

Kościelec
Kozi Wierch
Granaty

Świnica

Kasprowy Wierch
Sarnia Skała

Długi Giewont

Giewont

Kopa Kondracka

Małolączniak

Krzesanica

Ciemniak

Zakopane

Gubałówka

źródło

<https://portaltatrzański.pl/wiedza/panoramy/>

Żabi Mnich

Niżne Rysy

Rysy

Wołowa Turnia
Żabia Turnia
Żabi Koń
Żabia Przełęcz

Wołowy Grzbiet

Mięguszwowiecki
Szczyt Czarny

Przełęcz pod
Chłopkiem

Mięguszwowiecki
Szczyt Pośredni

Mięguszwowiecka
Przełęcz Wyżnia

Mięguszwowiecki
Szczyt Wielki

Hińczowa
Przełęcz

Cubryna

Mnich

Bula
pod Rysami

Czarny Staw pod Rysami

Kazalnica

Morskie Oko

źródło

<https://portaltatrzański.pl/wiedza/panoramy/panorama-znad-morskiego-oka,468>

PRACA W ZESPOŁACH:

ŻEBY WIDZIEĆ, TRZEBA WIEDZIEĆ!

Jak należy przygotować się do wycieczki górskiej pod względem merytorycznym i jaki cel poznawczy sobie wyznaczyć?

Zofia Radwańska-Paryska

– całe stuletnie życie dedykowane gór

- ← urodziła się w Warszawie (1901)
- ← na pomaturalnej wycieczce w Tatry zakochała się w górach i odwiedzała je corocznie
- ← w 1938 r. zamieszkała w Zakopanem i do końca życia pracowała w górach i dla gór

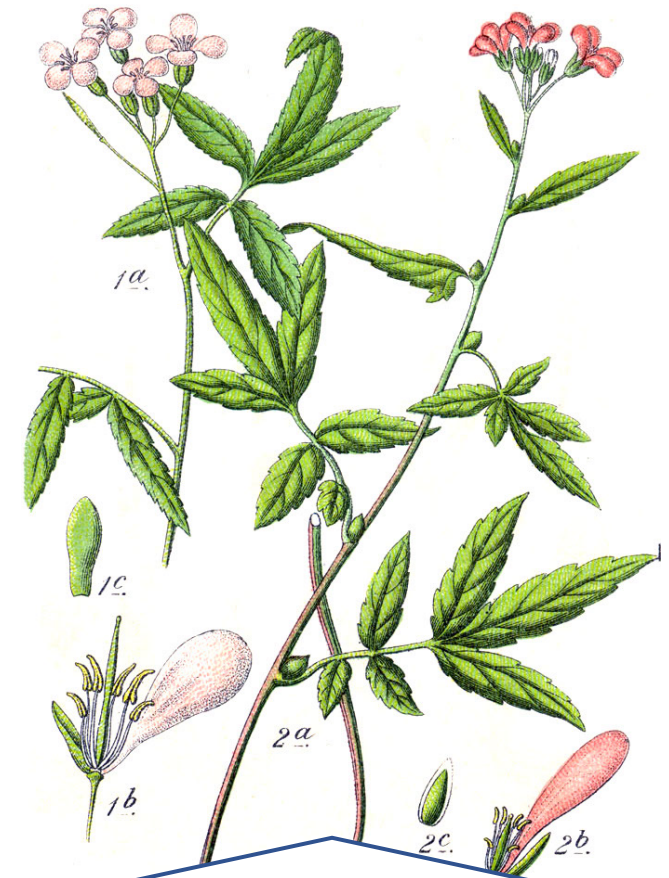
źródło

Fot. ze zbiorów Tatrzańskiego Parku Narodowego

Praca doktorska z 1933 r.: *Żyworodność roślin w Polsce*

Żyworodna roślina – wiechlina
alpejska występująca w Tatrach

Żyworodna roślina – żywiec
bulwkowaty

źródło

https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%BBywiec_cebulkowy

https://pl.wikipedia.org/wiki/Rośliny_żyworodne#/media/Plik:Poa_alpina_a2.jpg

Nam we dwoje lepiej

W myśl zasady, że szczęściem jest, gdy małżeństwo nie patrzy na siebie, ale w jednym kierunku, państwo Paryscy byli wspaniałą parą.

źródło

<https://www.portalgorski.pl/artykuly/ludzie-gor/1797-zofia-radwnska-paryska-pierwsza-kobieta-ratownik-topr>

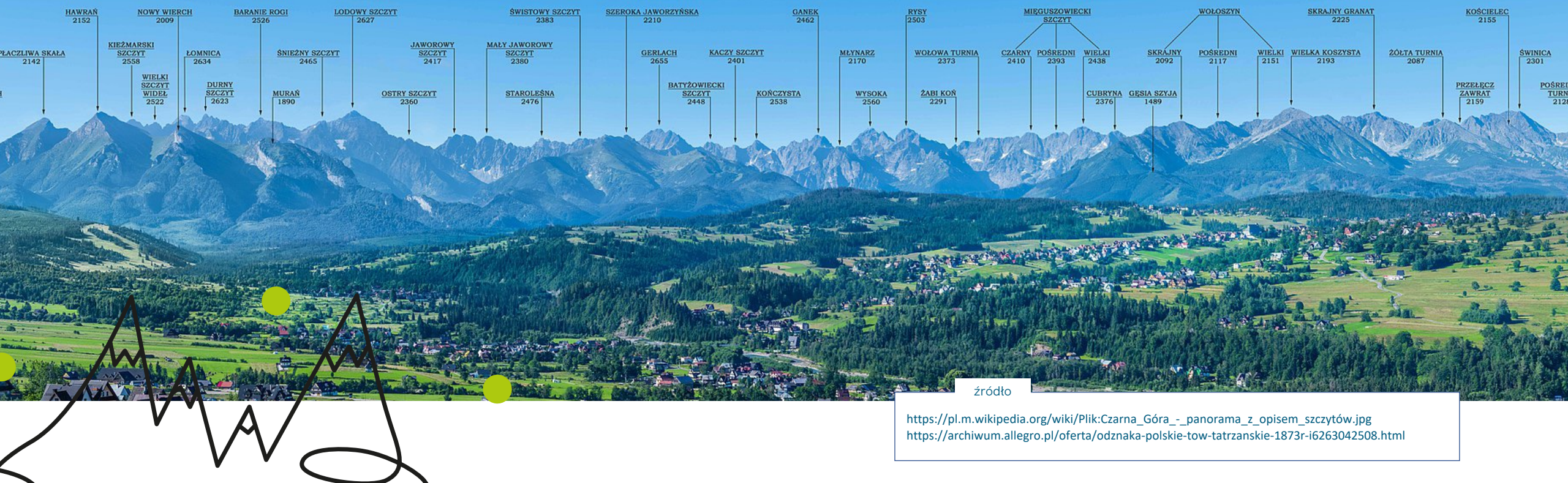
Tatrzańska Stacja Naukowa

źródło

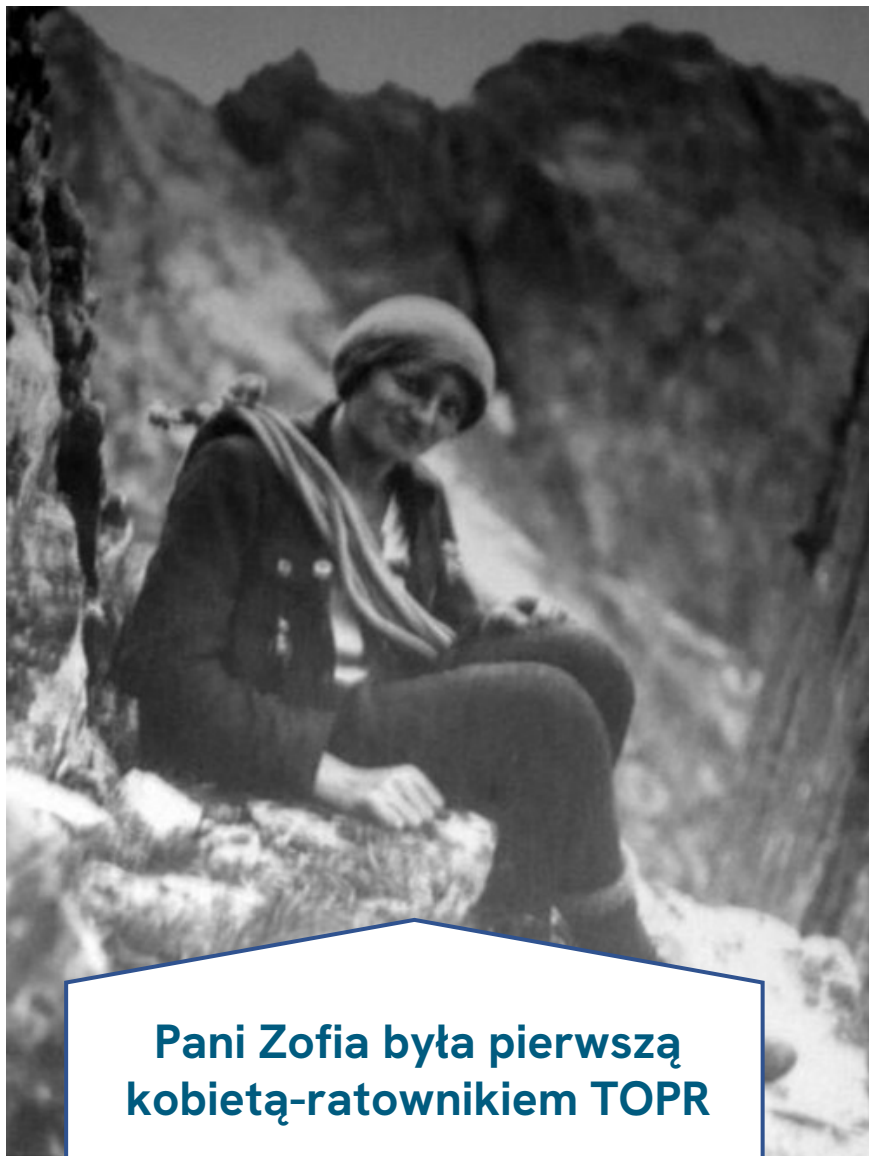
<https://i-tatry.pl/tatrzańska-stacja-terenowa-zakładu-ochrony-przyrody/>

POLSKIE TOWARZYSTWO TATRZAŃSKIE w 1950 r. przekształcone w POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE

źródło

https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Czarna_Góra_-_panorama_z_opisem_szczytów.jpg
<https://archiwum.allegro.pl/oferta/odznaka-polskie-tow-tatrzańskie-1873r-i6263042508.html>

**Pani Zofia była pierwszą
kobietą-ratownikiem TOPR**

TOPR TATRZAŃSKIE OCHOTNICZE POGOTOWIE RATUNKOWE

W 1945 r. złożyła (niezmienne od 1909 r.) przyrzeczenie: „Ja niżej podpisany (...) w obecności Naczelnika Straży Ratunkowej w.p.(...) oraz świadka w.p.(...) dobrowolnie przyrzekam pod słowem honoru, że póki zdrow jestem, na każde wezwanie Naczelnika lub jego Zastępcy – bez względu na porę roku, dnia i stan pogody – stawie się w oznaczonym miejscu i godzinie odpowiednio na wyprawę zaopatrzoną i udam się w góry według marszruty i wskazań Naczelnika lub jego Zastępcy w celu poszukiwań zaginionego i niesienia mu pomocy. Postanowienia statutu Pogotowia i regulaminu dla członków czynnych będę wykonywał ściśle, jak również rozkazy Naczelnika, jego Zastępcy i Kierowników Oddziałów. Obowiązki swe pełnił będę sumiennie i gorliwie, pamiętając, że od mego postępowania zależnem być może życie ludzkie. W zupełnej świadomości przyjętych na się trudnych obowiązków i na znak dobrej swej woli powyższe przyrzeczenie przez podanie ręki Naczelnikowi potwierdzam”.

źródło

<https://www.portalgorski.pl/artykuly/ludzie-gor/1797-zofia-radwanska-paryska-pierwsza-kobieta-ratownik-topr>

Kolejka linowa na Kasprowy Wierch

ZASTANÓW SIĘ:

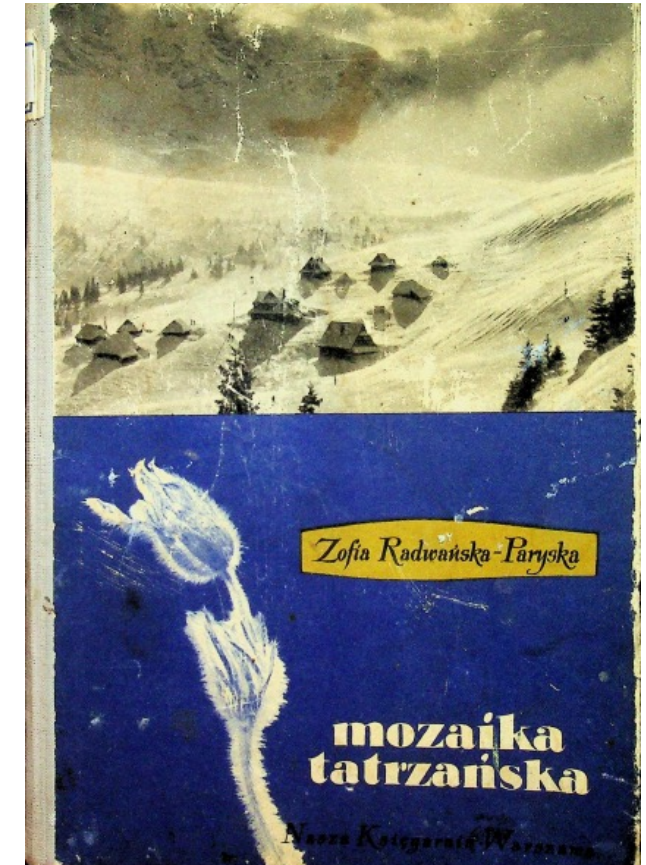
Czy byłbyś za budową kolejki linowej
w Krakowie z Błot na Kopiec
Kościuszki?

źródło

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kolej_linowa_na_Kasprowy_Wierch#/media/Plik:Kolejka_linowa_na_kasprowy_wierch.jpg

NIEKTÓRE Z PUBLIKACJI Zofii Radwańskiej-Paryskiej

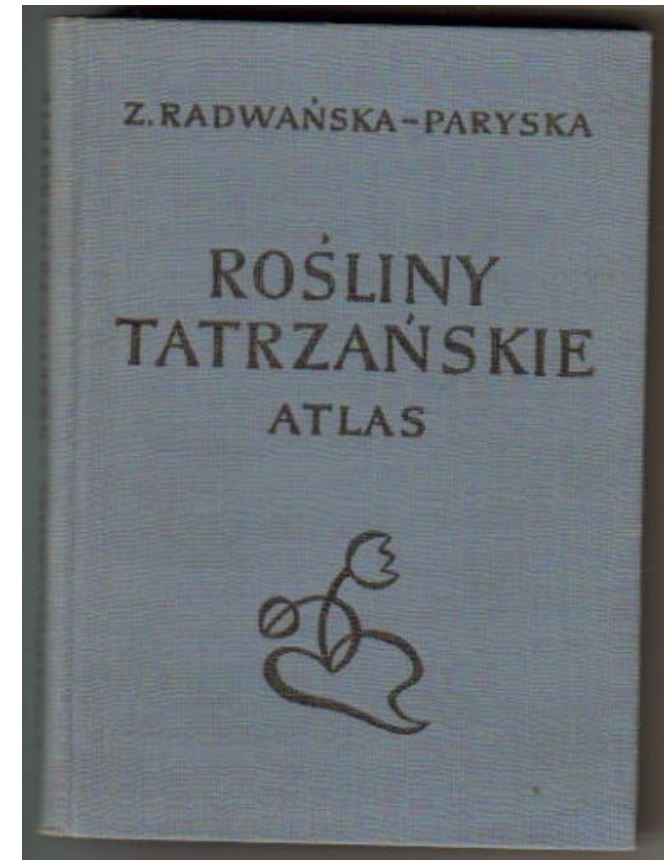
źródło

<https://kroliczajama.pl/36893-zofia-radwanska-paryska-o-rosliny-tatrzańskie>.

<https://kroliczajama.pl/13615-zofia-radwanska-paryska-o-sownik-gwarowy-goralskich-nazw-roslin-z-tatr-i-podtat>.

<https://tezeusz.pl/mozaika-tatrzańska-zofia-radwanska-paryska>.

NIEKTÓRE Z PUBLIKACJI Zofii Radwańskiej-Paryskiej

źródło

<https://humanitas.pl/antykwiariat/rosliny-tatrzańskie-atlas-zofia-radwanska-paryska.html>.

<https://tezeusz.pl/zielony-swiat-tatr-zofia-radwanska-paryska-1>

<https://www.bnpparibas.pl/patronki/patronka/zofia-radwanska-paryska>.

Góralscy weterani przewodnictwa

(wśród nich Zofia Radwańska-Paryska) na spotkaniu ze wspomnieniami

źródło

<https://www.tatry-przewodnik.com.pl/blog/?przewodnictwo-tatrzańskie>

Wśród górskiej przyrody

Wielu wybitnych uczonych, którzy zmuszeni są do długiej pracy z książką lub komputerem, tym bardziej kocha przyrodę.

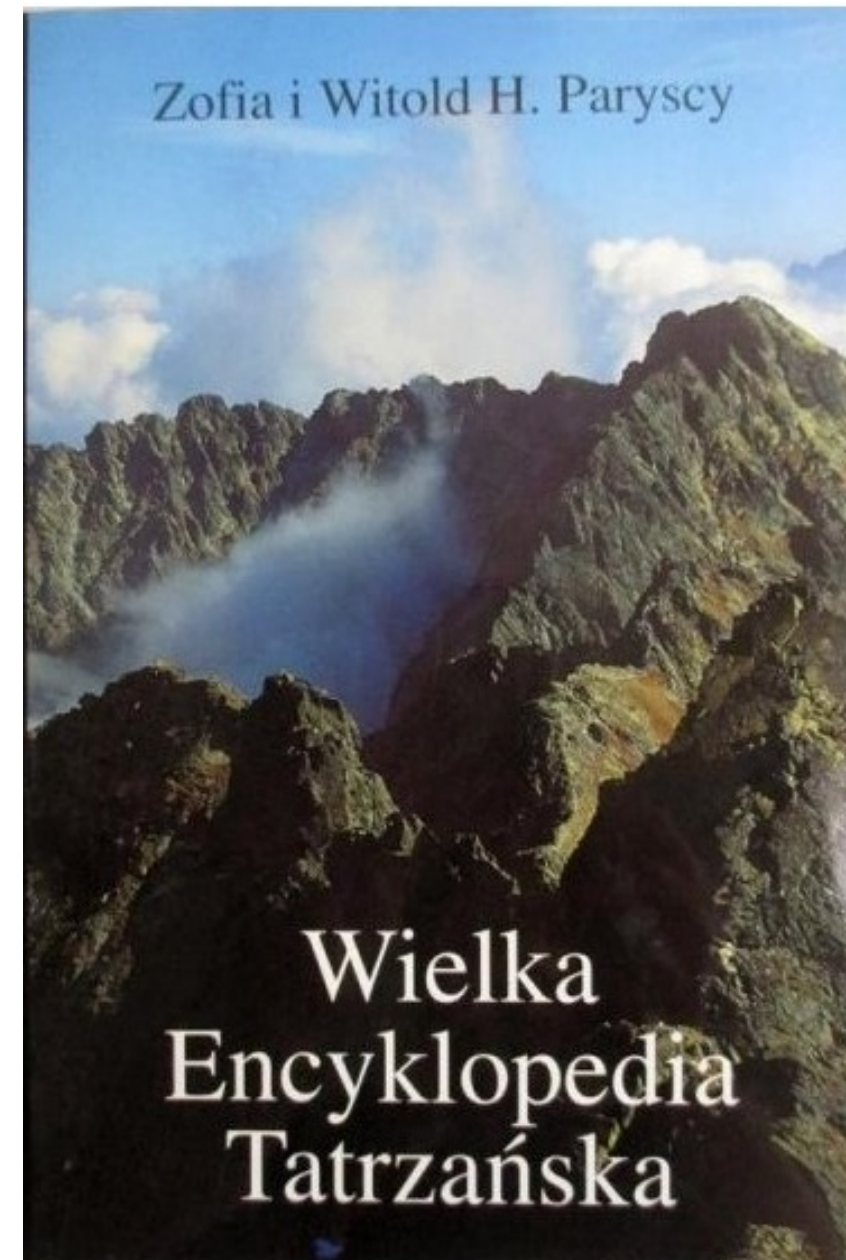
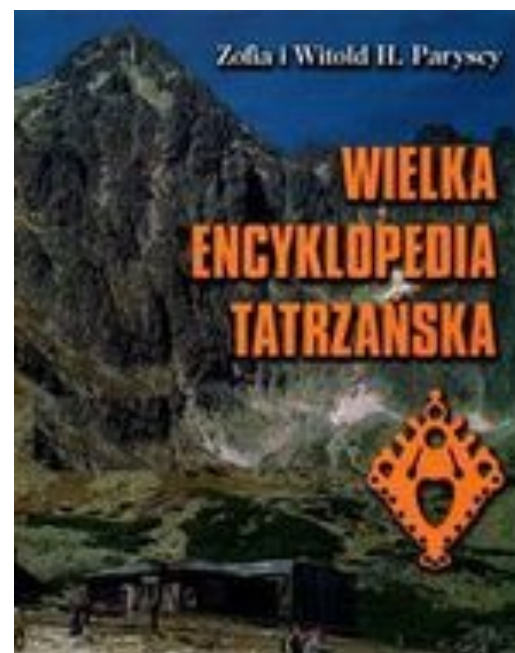
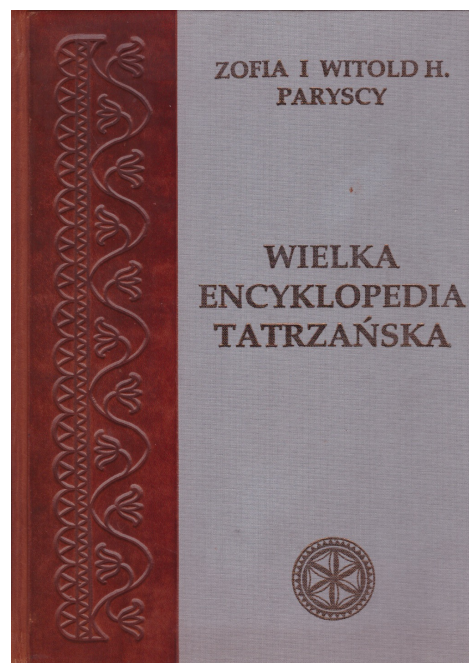
Dla Zofii i Witolda Paryskich praca naukowa polegała na łączeniu obserwacji w terenie z czytaniem książek.

źródło

http://www.nyka.home.pl/glos_sen/pl/200104.htm

OPUS VITAE Zofii i Witolda Paryskich

Dziłem ich życia była *Encyklopedia Tatrzańska*, wydawana kilkakrotnie i rozszerzona jako *Wielka Encyklopedia Tatrzańska*.

źródło

<https://lubimyczytac.pl/autor/45855/zofia-radwanska-paryska>
<https://antykwiariat-filar.pl/sklep/wielka-encyklopedia-tatrzańska/>
<https://nakanapie.pl/autorzy/zofia-radwanska-paryska>
<https://krakowczyta.pl/586580/Wielka+encyklopedia+tatrza%C5%84ska>

Pęksowy Brzyzek w Zakopanem

– jeden z najstawniejszych polskich cmentarzy

Spoczywa tu wielu zasłużonych dla Zakopanego i Tatr: olimpijczyk Stanisław Marusarz (1913-1993), założyciel TOPR Mariusz Zaruski (1867-1941), pisarz Kornel Makuszyński (1884-1953), pisarz Władysław Orkan (1875-1930), gawędziarz Jan Krzeptowski-Sabała (1809-1894), historyk i kurier Wacław Felczak (1916-1993) i inni...

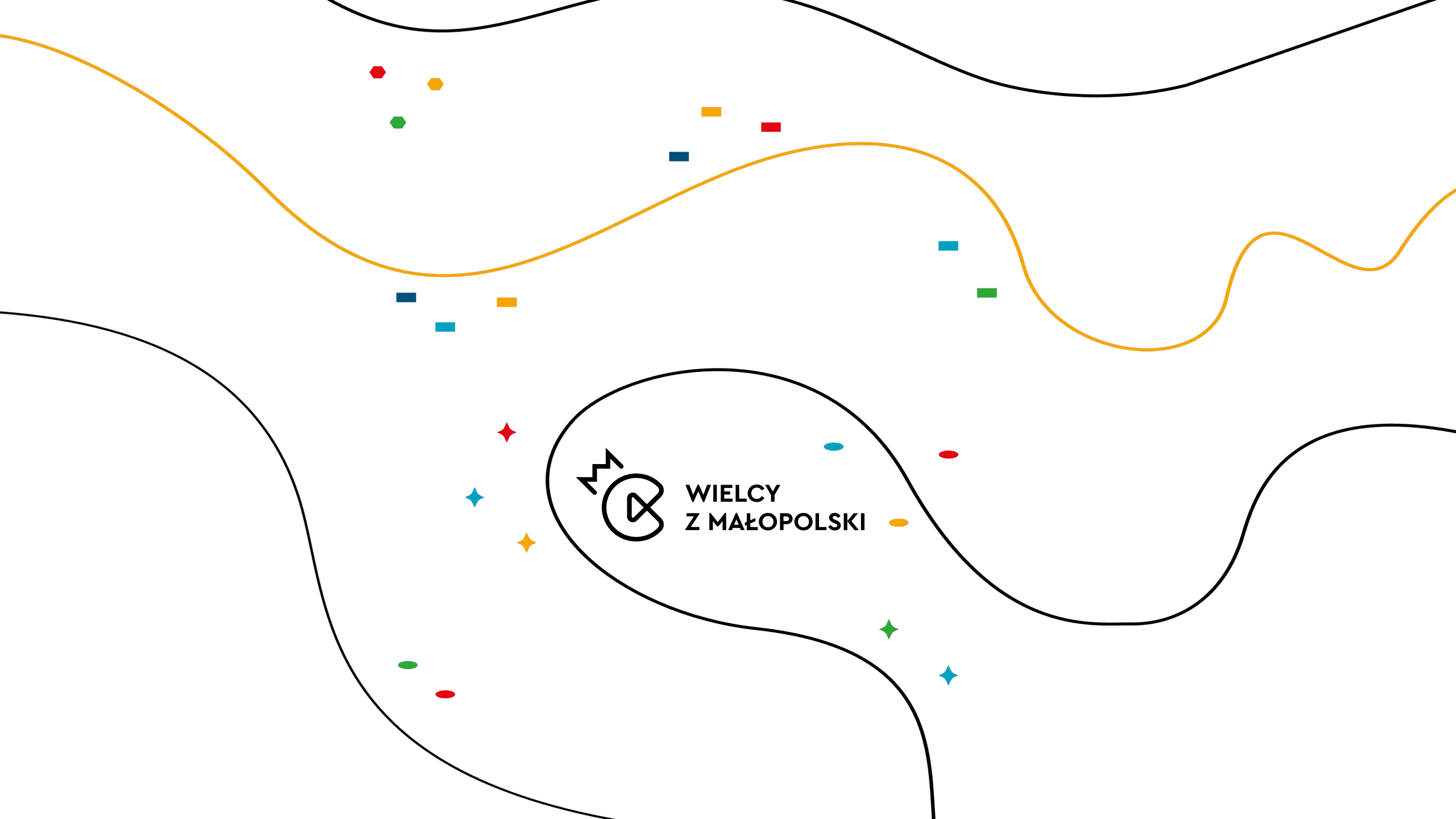

Grób Zofii i Witolda Paryskich

źródło

<https://www.tatry-przewodnik.com.pl/blog/?stary-cmentarz-w-zakopanem>

WIELCY
Z MAŁOPOLSKI

Pisemne zadanie domowe dla chętnych:

Przy pomocy mapy geograficznej polskich Karpat wytycz trasę dwudniowej wycieczki pieszej. Uwzględnij, gdzie będzie nocleg na trasie. Weź pod uwagę, jaką odległość i różnice wysokości można pokonać każdego dnia.

Wypracowanie zamknij w stu wyrazach. Można dołączyć mapkę z wytyczonym szlakiem.

